

Morda je vse skupaj del načrta

Ko je Rim pred več kot poldrugim desetletjem sprejel zakon za zaščito slovenske manjšine v Italiji, smo ga sicer pozdravili kot korak naprej, a smo bili do njegove vsebine dokaj ravnodušni. Novi zakon je prišel na začetku novega tisočletja, več kot pol stoletja po podpisu mirovne pogodbe in skoraj 60 let po propadu fašizma ter 90 let po zadnjem poštenem ljudskem štetju, ki ga je tik pred razpadom še speljala habsburška monarhija. Čeprav je bil novi zakon korak naprej, pa smo našo ravnodušnost opravičevali z ugotovitvijo, da je zakon načelno nedosleden in v bistvenih točkah nedorečen. Zakon smo pozdravili samo zato, ker je priznal obstoj Slovencev v videmski pokrajini ter jih enačil z ostalimi v Gorici in Trstu, smo pa bili in smo ostali do njega skeptični, medtem ko „bolj levi“ del naše manjšine ni skrival svojega navdušenja in zadoščenja, da je prav italijanska levica odločilno prispevala k njegovi odobritvi. (Nikoli pa ne bomo pozabili, s kakšno muko smo to dosegli prav pri najuglednejših levih tovariših).

»Slovenska komponenta v vladni stranki in z njo pripadajoča krovna organizacija se svojemu vodstvu noče zameriti, ker hoče ohraniti privilegiran položaj. Za to plačuje vsa manjšina.«

Italijanska politika zdaj išče izhod iz svojih parlamentarnih zagat s pomočjo novega volilnega sistema, in znova se jasno pokaže šibka stran našega zakona, ker načeloma ščiti manjšino, a ne obvezuje države, da zagotovi izvolitev našega zastopnika v parlamentu. Ker obveznosti ni, ni niti sankcij in zato se nihče ne vznemirja zaradi protestov maloštevilnih in spet neenotnih Slovencev. Morda je naše javno

mnenje najbolj razočarano prav zaradi razdeljenosti v manjšini: na eni strani sredinci in skrajna levica, ki zahtevajo spoštovanje zakona in človekovih pravic, na drugi zmerne levica, ki na noben način noče vznemirjati vladne stranke, kakor da bi zadovoljiva rešitev tega vprašanja premaknila politično ravnotežje v državi. Slovenska komponenta v vladni stranki in z njo pripadajoča krovna organizacija (pa naj še tako prisega nad svojo avtonomijo) se svojemu vodstvu noče zameriti, ker hoče ohraniti privilegiran položaj. Za to plačuje vsa manjšina. Pri tem pa vsi pozabljajo, da je ta manjšina, kljub svoji številčni šibkosti, vendarle zagotovila marsikakšen volilni uspeh levi sredini, a kljub temu še naprej molče pristajamo na uresničevanje vidne dvojezičnosti po kapljicah, ker pač z obilno mero razumevanja upoštevamo potrebe vladne stranke.

Zdaj se oglašá tudi desnica in zahteva, da se preštejemo, tako bodo pač vsi lahko preverili, kako neznatni smo in kako zelo radodarna je italijanska država, ker bogato finansira vse naše ustanove. Navsezadnje bi morda niti ne bilo tako napak, če bi se prešteli, takrat bi bilo jasno, kako zelo prijazna je bila Italija do nas, da nas je tako temeljito zreducirala. Morda je vse skupaj del načrta, tako naprej po isti poti bomo doživeli uresničitev zaščitnega zakona, ko nas ne bo več. Takrat ne bomo več problem, pa saj tudi zdaj nočemo biti problem! 